

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. I. Explicatur titulus, & difficultas proposita unicâ conclusione resolvitur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

manducate, hoc est corpus meum, non est sic intelligendum, ut eo ordine hæc facta fuerint quo referuntur, quia Evangelistæ res gestas sæpe narrant ordine præpostero: sed sensus est, dum benediceret, frangeret, & daret Discipulis suis, dixisse, hoc est corpus meum. Hoc participium dicens (inquit S. Doctor) concomitantiam quandam importat verborum prolatorum ad ea quæ præcedunt. Non autem oportet quod hæc concomitantia intelligatur solum respectu ultimi verbi prolatis, quasi Christus tunc ista verba protulerit, quando dedit Discipulis suis: sed potest intelligi concomitantia respectu totius præcedentis, ut sit sensus, dum benediceret, frangeret, & daret Discipulis suis, hæc verba dixit: Accipite, &c.

ARTICULUS IV.

Utrum verba consecrationis formaliter & significantivè, seu assertivè, à Sacerdote proferantur, vel solum historicè & recitativè?

S. I.

Explicatur titulus, & difficultas propositæ, univèrsâ conclusionè resolvitur.

PRO tituli explicatione sciendum est, illud pronuntiarî seu dici historicè, sive quod idem est recitativè aut materialiter, quod tantum refertur tanquam ab alio dictum, ita ut illud ipsum non assertatur, vel negetur, sed tantum illud ab alio fuisse dictum euntietur: ut cum dicimus, *Aristoteles dixit mundum esse æternum*. Formaliter verò & significantivè seu assertivè aliquid dicimus, quando per verba quæ pronuntiamus, aliquid affirmare vel negare intendimus, ut cum dicimus, *Deus est trinus in personis, Deus est incarnatus, &c.* Hinc emergit quæstio, & controversia inter Theologos, quoniam ex his modis verba consecrationis à Sacerdote proferantur? Nam Innocentius III. lib. 4. de Euchar. cap. 17. Durandus in 4. dist. 8. quæst. 2. Major quæst. unica ad 2. Picus Mirandulanus in apologia suarum assertionum quæst. 10. Ambrosius Catharinus opuscul. de verbis consecrationis, & Alphonsus Salmeron tomo 9. in Evang. Tract. 13. docent ea recitativè tantum & historicè proferri. E contra Marcellus, Gabriel, & alii, quos ex Recentioribus sequuntur Vazquez, & Amicus, existimant ea assertivè tantum, seu formaliter & significantivè proferri. Pro resolutione difficultatis, & veræ sententiæ explicatione.

Dico breviter, ea recitativè simul & assertivè proferri. Ita communiter docent Theologi cum D. Thoma hic art. 5. & super caput 26. Matthæi, versu 2. ubi sic ait: *Dicendum quod recitativè dicuntur, & simul recitativè & significantivè*. Et quidem quod historicè & recitativè dicantur, patet ex contextu Canonis, ubi sic dicitur: *Qui pridie quam pateretur, accepit panem in sanctas & venerabiles manus suas, & elevatis oculis in cælum, ad te Deum suum patrem omnipotentem, tibi gratias agens, benedixit, & fregit, deditque Discipulis suis, dicens, Accipite & manducate ex hoc omnes, Hoc est enim corpus meum*. Ubi particula dicens, manifestè significat, Christum verba illa sacramentalia dixisse, eademque referri tanquam à Christo dicta. Id etiam aperte colligitur ex illa particula Enim, quam Ecclesia adjecit: nisi enim verba formæ recitativè proferantur, incongruè & inutiliter addita fuisset particula illa conjun-

Activa, nam hæc additur ad connectenda verba formæ cum præcedentibus, quæ tantum recitativè proferuntur; & eatenus connectuntur, quatenus referuntur eodem modo à persona Christi dicta.

Quod autem sensu quoque formali seu assertivo & significantivo enuntientur, probatur primò quia ex Florentino in decreto unionis, Ambrosio lib. 4. de sacrament. cap. 4. aliisque SS. Patribus, Sacerdos consecrans, loquitur in persona Christi: Sed in persona Christi non loqueretur, si tantum historicè referret Christum ea verba dixisse; qui enim tantum recitat verba aëterius, non loquitur in persona illius, sed in propria, cum ejus personam non induat, ut illam in se exprimat & repræsentet: Ergo Sacerdos non refert merè historicè verba consecrationis, sed assertivè quoque & significantivè ea pronuntiat.

Dices, eâ solum ratione Sacerdotem consecrantem dici loqui in persona Christi, quia hoc sacramentum conficit per virtutem sibi à Christo communicatam, non verò ex eo quod personam illius gerat & repræsentet.

Sed contra: Sacerdos peculiari nomine ac titulo in hoc sacramento in persona Christi loquitur, quo non loquitur dum alia sacramenta ministrat, cum Concilium de alio sacramento non dixerit, quod illud Sacerdos in persona Christi loquens conficiat: Sed reliqua sacramenta conficit in virtute & potestate à Christo sibi communicata: Ergo non eâ solum ratione Sacerdos consecrans dicitur loqui in persona Christi, quia agit per virtutem sibi à Christo communicatam.

Probatur secundò: Si Sacerdos verba consecrationis historicè tantum & recitativè proferret, ea non proferret supra præsentem materiam, sed supra aliam quam in ultima cœna Christus consecravit; nam significarent tantum conversionem materiæ quam Christus tunc accepit in manus, & præsentiam corporis & sanguinis sub ejusdem materiæ speciebus: Sed hoc dici nequit: Ergo nec illud.

Respondent Adversarii, hæc verba à Christo in cœna fuisse etiam virtute enuntiata supra omnem materiam, quæ à futuris Sacerdotibus consecrabilis erat: sicut dicunt Patres, Christum per contactum aquæ Jordanis quæ fuit à Joanne baptizatus, consecrassè omnes aquas quibus baptizandi erant reliqui.

Sed hoc temerè & sine fundamento assertitur, cum nec sancti Patres illud insinuant, nec ex verbis Scripturæ colligatur, nec exemplum illud hoc suadeat; nam Christum per contactum aquæ Jordanis, consecrassè omnes aquas, non est aliud quam ipsum per institutionem Baptismi in materia aquæ, effecisse ut omnes aquæ essent idonea materia ad hoc sacramentum. Similiter ergo, vi consecrationis primi panis & calicis fuisse reliquos virtute consecratos, non est aliud quam vi primæ illius institutionis, quæ fuit hoc sacramentum in pane & vino usuali institutum, omnem postea panem ex tritico, & vinum de vite, fuisse factam idoneam materiam ad hoc conficiendum.

Tertio suaderi potest eadem pars ex alio inconvenienti quod sequitur ex adversa sententia. Si enim verba consecrationis non haberent vim consecrandi, nisi recitativè prolata, sequeretur Sacerdotem non consecraturum, qui sic diceret, & nihil amplius, *Hoc est corpus meum*; tunc enim

enim historicè non referret Christum ea dixisse: A
Sed hoc erroneum est, & contra communem
Theologorum sententiam, ut patet ex dictis art.
1. Ergo &c.

§. II.

Solvuntur objectiones.

66. **O**bjicies primò: Eodem modo Sacerdos pronuntiat verba consecrationis, quo præcedentia, ut constat ex participio, *dicens*, quod non minùs refert Christum dicentem verba formæ, quàm verba illam præcedentia: Sed verba præcedentia formam panis, ut sunt illa, *Accipite & manducate ex hoc omnes*, recitativè tantùm proferruntur à Sacerdote, cum illa tantùm referantur ut à Christo dicta suis Discipulis in ultima cœna: Ergo & verba consecrationis.

67. Confirmatur: Si Sacerdos verba formæ non purè recitativè, sicut & præcedentia, referret, sed ea etiam formaliter & significativè proferret, vel hoc faceret in propria persona, vel in persona Christi? Neutrum dici potest: Ergo &c. Minor quoad primam partem patet. Si enim Sacerdos in propria persona verba formæ proferret, illa essent falsa, quia per ly *corpus meum*, intelligeretur corpus ipsius Sacerdotis consecrantis. Probatur verò quantum ad secundam: si enim in persona Christi verba formæ proferat, propositio erit falsa, quantum ad ista verba: *Qui pro vobis & pro multis effundetur*, cum non sit amplius gloriosus Christi sanguis effundendus.

68. Ad objectionem respondeo, negando Majorem. Sacerdos enim consecrans, verba præcedentia formam pronuntiat solum recitativè, referendo quæ Christus in ultima cœna protulit; verba autem formæ, non historicè tantùm & recitativè profert, sed etiam assertivè, & enuntiativè, per ea in persona Christi asserendo, quæ ipsa suprà præsentem materiam practicè significant. Ad probationem verò in contrarium, dicendum est, participium illud *dicens*, significare quidem Christum verba sacramentalia dixisse, eademque referri à Sacerdote tanquam à Christo dicta, ut suprà annotavimus; non denotare tamen, Sacerdotem ea solum historicè & recitativè proferre, cum non repugnet Sacerdotem in persona propria, verba illa recitativè proferre, & in persona Christi quam repræsentat, ea assertivè & enuntiativè dicere.

69. Ad confirmationem dicatur, Sacerdotem verba formæ proferre in persona Christi: ad id verò quod in contrarium adducitur, patet responsio ex dictis art. 2. §. 3. in solutione quartæ objectionis; ibi enim ostendimus, Sacerdotem verè & enuntiativè dicere, *Hic est calix sanguinis mei qui pro vobis effundetur*, quia hæc verba proferruntur ab illo ut constituto præsentem, per implicitam & generalem intentionem, temporali quo Christus hæc verba primum protulit.

70. Objicies secundò: Hi duo modi proferendi, scilicet significativè & recitativè, sunt inter se oppositi & impossibiles; nam qui recitat & refert verba alterius, non habet intentionem idem significandi; propterea qui refert hæresim aut mendacium alterius, non ideò mentitur aut est hæreticus: Ergo Sacerdos consecrans non potest verba formæ significativè & recitativè simul proferre.

71. Respondeo negando Antecedens quâvis enim hi duo modi proferendi nō semper sint simul, ut patet ex instantiis adductis de hæresi & mendac-

cio, non sunt tamen inter se oppositi & impossibiles, non enim repugnat quod eadem persona & nomine proprio eandem locutionem recitet ut ab alio prolatam, & simul enuntiativè & significativè eam proferat nomine alterius, sicut cum Sacerdos in Missa eandem orationem dominicam simul recitat ut à Christo dictam, & enuntiat, per eam petendo quæ in ea petere docemur. Similiter ergo idem Sacerdos loquens materiam consecrationis sacramentali verba pronuntians, potest illa velut à Christo dicta recitare, & simul Christum imitari, ejusque petitionam induendo, asserere super materiam propositam, *Hoc est corpus meum, Hic est sanguis meus.*

§. III.

Corollarium notatu dignum.

EX dictis intelliges, propositiones illas, *Hoc est corpus meum, Hic est sanguis meus*, ut à Sacerdote prolata, esse verissimas; cum enim Sacerdos celebrans loquatur in persona Christi, verè potest dicere, *Hoc est corpus meum*, quamvis sub speciebus panis non ponat nisi corpus Christi, sed Angelus personam Dei repræsentans, verè dicebat, *Ego sum qui sum.*

Dices, Illa propositio est falsa in qua prædicatum attribuitur subiecto cui non convenit: Sed prædicatum hujus propositionis, *corpus meum*, attribuitur subiecto cui non convenit: Ergo est falsa. Minor probatur. Subiectum hujus propositionis est substantia panis: Sed substantia panis esse corpus Christi, non demonstrativè *hoc*, demonstrat substantiam quæ tunc erat sub speciebus panis, quando proferebatur.

Respondeo negando Minorem, ad cuius probationem, nego Majorem, & ejus probationem, nam licet pronomen *hoc* significet substantiam aliquam singularem sub accidentibus concretam, non tamen illam significat determinatam, sed solum vagè, ut patet in communi modo loquendi: Petrus enim, ambulans per hortum Joannis, & advertens aliquam herbam, verè dicit, *hac herba nascitur in horto meo*: ubi pronomen *hac* non supponit pro illa singulari determinata herba quam demonstrat, sed pro singulari vaga, pro alia ejusdem speciei.

Dices rursus: Si propositio illa esset vera, vel objectum illius prius esset quàm veritas ejusdem, vel posterius? Non primum, quia propositio illa in quantum vera efficit suum objectum, ponit enim corpus Christi sub speciebus: Ergo objectum non potest esse prius, cum omnis effectus sit posterior suæ causæ. Non etiam secundum, quia ex eo quod res est vel non est, propositio dicitur vera vel falsa, ut ait Aristoteles. Perihermenias: Ergo prius est objectum propositionis esse, quàm verificari propositionem quæ illud enuntiat.

Respondeo eligendo secundam partem dilemmatis, & ad probationem in contrarium, alligando Antecedens: Ex eo quod res est propositio speculativa dicitur vera, concedo. Prædicta nego. Sicut ergo quia cognitio divina habet causam veritatem in rebus, prius est quod Deus cognoscat rem esse, quàm sit ipsa res, ut in Teologo statu de scientia Dei fuisse ostendimus: Ita pariter, quia hæc propositio, *Hoc est corpus meum*, ut à Sacerdote consecrante profertur, præ-